

«آزادی، برابری، سوسیالیسم یا بربریت؟»

بهرام رحمانی
bamdadpress@telia.com

«آزادی، برابری، سوسیالیسم یا بربریت»، یکی از شعارهای دانش‌جویان دانشگاه تهران در گرامی‌داشت 16 آذر بود. دانش‌جویان چپ و سوسیالیست، این شعار و ده‌ها شعار دیگر سیاسی - طبقاتی، همچون تبعیض جنسیتی ملغی باید گردد؛ آپارتاید جنسی، این تحقیر انسان است؛ آزادی زن، همیشه همیشه؛ رهایی جامعه، رهایی زنان است؛ مردم نان می‌خواهند نه بمب؛ نه جنگ می‌خواهیم نه بمب اتم، یک زندگی بهتر می‌خواهیم برای مردم؛ جنبش دانشجویی متحد جنبش کارگری و جنبش زنان؛ تصمیم ما بر این است که از زندگی بد بیش‌تر از مرگ بهراسیم و غیره را در دانشگاه‌های کشور فریاد زدند. آنان با عزم و اراده قوی و متحدانه مطالبات و خواسته‌ها و شعارهای خود را با جدیت پیگیری می‌کنند. بنابراین، واقعیت‌ها و شواهد نشان می‌دهند که توازن قوا در دانشگاه‌ها، به سوی گرایش چپ و سوسیالیستی و عدالت‌خواهی چرخیده است.

گرایش سوسیالیستی، در مراسم گرامی‌داشت 16 آذر امسال دانشگاه‌ها، به حدی با شکوه و قدرتمند بود که حتی گرایش‌های بورژوازی و رسانه‌ها و غیره نیز نتوانستند آن را برده‌پوشی کنند.

خمینی، در اوایل انقلاب 1367 مردم ایران، در یکی از سخنرانی‌هایش گفته بود که طرفداران من در قن‌داق هستند. خمینی، با این حرف می‌خواست نشان دهد کودکانی که در جمهوری اسلامی، چشم به جهان می‌گشایند با تربیت و آموزش اسلامی بزرگ شده و طرفدار سیستم بورژوازی اسلامی خواهند شد. اما برخلاف پیش‌بینی خمینی، این دانش‌جویانی که در حاکمیت خونین جمهوری اسلامی، در زیر زور و ستم و اختناق و فقر و فلاکت اقتصادی بزرگ شده‌اند اکنون، با شهامت بی‌نظیری پرچم آزادی و برابری و سوسیالیسم را در دانشگاه‌های سراسر کشور به اهتزاز درآورده‌اند. جمهوری اسلامی، حتی با عنوان «انقلاب ضدفرهنگ» برابری‌طلبانه و آزادی‌خواهانه در دانشگاه‌ها را حدود سه سال بست تا دانش‌جویان و استادان سکولار و چپ و سوسیالیست را از دانشگاه‌ها تصفیه کند. فراتر از آن سهم بیش‌تری به نیروهای سپاه و و بسیج و خانواده شهدا و حزب‌اللهی اختصاص داد، آموزش مذهبی برقرار کرد تا از این طریق دانشگاه‌ها را با موازین و سیاست‌های ضدانسانی جمهوری اسلامی منطبق سازد. اما همه این طرح‌ها یکی پس از دیگری با شکست مواجه شد. قرار بود دختران خانه‌نشین شوند اما اکنون بیش از شصت درصد دانش‌جویان کشور را دانش‌جویان دختر تشکیل می‌دهند. در چنین شرایطی، اگر خمینی، زنده بود و این سطح از آگاهی سیاسی و اجتماعی و طبقاتی و حرکت با شکوه دانش‌جویان را می‌دید، اجباراً بار دیگر جام زهر را سر می‌کشید.

چند سالی بود که گرایش‌های راست و ناسیونالیست و مذهبی حاکم و اپوزیسیون راست از جبهه ملی تا طیف سلطنت‌طلبان، بر سر مبارزه دانش‌جویان حساب پس‌انداز سیاسی باز کرده بودند. اما 16 آذر امسال همه تحلیل‌ها و حساب و کتاب‌هایشان زیر و رو شد. زیرا گرایش چپ و سوسیالیستی دانش‌جویان در همه دانشگاه‌های سراسر کشور، با طرح شعارها و سخنرانی‌ها و تحصن و تظاهرات و تصویب قطعنامه‌های خود در روز دانش‌جو، اجتماعی‌تر و قدرتمندتر از هر زمان دیگر ظاهر شد. اگر مضمون و محتوای شعارها و سخنرانی‌ها و قطعنامه‌های 16 آذر امسال دانش‌جویان را مورد تجزیه و تحلیل قرار دهیم، به این نتیجه می‌رسیم که جنبش دانشجویی نه تنها بر علیه همه جناح‌ها و کلیت جمهوری اسلامی، بلکه بر علیه گرایش‌های راست و لیبرالی و امپریالیستی نیز موضع صریح گرفته است. این یک دستاورد بزرگی برای جنبش کارگری کمونیستی ایران است. از این رو باید آن را ارج نهاد.

تاکنون دانش‌جویان چپ و سوسیالیست صدها نشریه و وبلاگ تاسیس کرده‌اند که یا مشمول تیغ برنده سانسور شده است و یا دست‌اندرکاران آن‌ها با در آگاهی به همه خطرات احتمالی، همچنان با شهامت و جسارت بی‌نظیری به مبارزه بر حق و عادلانه فرهنگی و سیاسی و اجتماعی خود ادامه می‌دهند.

اعتراضات دانش‌جویان سراسر کشور که به مناسبت گرامی‌داشت 16 آذر، روز دانش‌جو تشدید شده است، هم‌چنان ادامه دارد. بنا براین، خیزش جدیدی در دانشگاه‌های سراسر کشور پدید آمده است که با اعتراض شدید دانش‌جویان دانشگاه امیرکبیر (پلی‌تکنیک) به حضور احمدی‌نژاد در این دانشگاه، با هو کردن و سوزاندن عکس-

هائش در مقابل جشمان از حدقه در رفته و ناباور او و صدها نیروی امنیتی و بسیجی و دانش‌جویان دانشگاه‌های سپاه که با هدف‌های امنیتی و کنترل فضا به این دانشگاه آورده شده بودند، ابعاد تازه‌ای پیدا کرده است. بدین ترتیب، دانشگاه‌های سراسر ایران، به مناسبت روز دانش‌جو، بار دیگر شاهد یک حرکت مهم به لحاظ محتوایی در تاریخ پر فراز و نشیب جنبش دانش‌جویی ایران بود. در حالی که کلیه نیروهای جمهوری اسلامی، بسیج شده و در مقابل دانشگاه‌ها و مراکز نظامی نزدیک به دانشگاه‌ها به حال آمده‌باش درآمده بودند، دانش‌جویان سراسر کشور، با برگزاری تجمعات و راهپیمایی به استقبال این روز شتافتند و خواست‌ها و مطالبات خود را فریاد زدند.

لازم به یادآوری است که گرمی‌داشت ۱۶ آذر امسال، همواره از طرف مسئولین دانشگاه‌ها با ممانعت‌های مختلف روبرو می‌شد. اما با این وجود دانش‌جویان در روزهای مختلف این روز را گرمی داشتند. در این‌جا به نمونه‌هایی از گرمی‌داشت روز ۱۶ اذر در چند دانشگاه اشاره می‌کنیم.

واقعه ۱۶ آذر ۱۳۳۲

با کودتای سال ۱۳۳۲ ارتش شاه با حمایت و پشتیبانی دولت‌های امپریالیستی به ویژه ایالات متحده آمریکا، به ویژه دانش‌جویان در مقابل این کودتا و کودتاگران دست به مقاومت زدند. با این کودتا حکومت پهلوی جرات و جسارتی پیدا کرد تا دوباره جنبش‌های اجتماعی را سرکوب کند و اختناق مطلق حاکم نماید. حدود سه ماه از گذشت کودتا و هم‌زمان با ورود نیکسون به ایران، دانش‌جویان به عناوین مختلف اعتراضات خود را گسترش دادند. روز ۱۸ آذرماه ۱۳۳۲، قرار بود ریچارد نیکسون، معاون رئیس‌جمهور وقت ایالات متحده، به ایران بیاید. روز ۱۴ آذر ماه، دانش‌جویان دانشگاه تهران، در اعتراض به مسافرت نیکسون و ورود دنیس رایت، کاردار جدید سفارت انگلیس به ایران، دست به تظاهرات می‌زنند. روز ۱۵ آذرماه، این تظاهرات بدون مجوز از دانشگاه به خیابان‌ها کشیده شد. نیروهای حکومت نظامی و جاقوکشان طرفدار شاه، به دانش‌جویان معترض حمله کرد. فردای آن روز، یعنی ۱۶ آذر، مامورین حکومت نظامی، در اطراف دانشگاه مستقر گردیدند. در ساعت ده صبح، عده‌ای از مامورین حکومت نظامی برای دستگیری دانش‌جویان معترض، وارد دانشکده فنی می‌شوند. در این ساعت، دانش‌جویان سر کلاس‌های درس بودند. نظامیان با گستاخی وارد کلاس‌های درس می‌شدند تا دانش‌جویانی را که مدنظرشان بود دستگیر کنند. دانش‌جویان در برابر این گستاخی نظامیان، به محوطه دانشگاه ریختند و دست به اعتراض زدند. در این موقع نیروهای حکومت نظامی، دانش‌جویان را به گلوله بستند و سه دانش‌جوی معترض به نام‌های شریعت رضوی، بزرگ نیا و قندچی را به قتل رساندند و تعداد دیگری را نیز زخمی و دستگیر کردند. بدین ترتیب، دانش‌جویان رسالت خود در دفاع از آزادی و رفاه و عدالت اجتماعی را به کودتاگران وحشی به رهبری محمدرضا شاه و حامیان امپریالیستی او نشان دادند. از آن تاریخ، روز ۱۶ آذر به روز گرمی‌داشت این سه دانش‌جوی جان باخته و روز دانش‌جو نامیده شد.

حمله مامورین حکومت نظامی شاه، به حریم دانشگاه و کشتار دانش‌جویان، در صدر گزارش رسانه‌های جهانی آن دوره قرار گرفت و رسوایی حکومت شاه جهانی شد. حکومت شاه، پس از این جنایت تاریخی‌اش، هرگز نتوانست پایگاهی برای خود در دانشگاه‌های کشور دست و پا کند. از این رو، فضای حاکم بر دانشگاه از همان تاریخ کشتار دانش‌جویان تا سرنگونی حکومت دیکتاتوری پهلوی، فضای چپ و رادیکال بود.

حکومت جمهوری اسلامی نیز که از دل چرکین حکومت سلطنتی و با حمایت و پشتیبانی بورژوازی داخلی و بین‌المللی قدرت گرفت و انقلاب مردم ایران را به خونین‌ترین شکلی سرکوب کرد نیز فقط با بستن دانشگاه‌ها تحت عنوان «انقلاب فرهنگی»، فرهنگ ارتجاعی و عقب مانده خرافات مذهبی را با تصفیه دانش‌جویان و استادان چپ و سوسیالیست و سکولار تحمیل کرد که آن هم سرانجام با مبارزه و جانفشانی و جسارت و شهامت دانش‌جویان معترض پیشرو و رادیکال و برابری‌طلب و عدالت‌خواه شکست خورد.

دانشگاه تهران

بنا به گزارش‌های منتشر شده از مراسم روز دانش‌جو در دانشگاه تهران، نیروهای سرکوبگر، روز چهارشنبه ۱۵ آذر، تمام درهای دانشگاه را قفل و زنجیر کرده بودند و اجازه ورود و خروج به دانش‌جویان نمی‌دادند. به مراجعین می‌گفتند دانشگاه تا شنبه تعطیل است.

مامورین یازده دستگاه اتوبوس شرکت واحد را پشت سر هم در مقابل در اصلی دانشگاه قرار داده بودند تا مردم وقایع دانشگاه را نبینند. اما مردم هم شعارهای نوشته شده بر روی پلاکاردها و هم شعارهایی که دانش‌جویان فریاد می‌زدند را با حساسیت دنبال می‌کردند.

سرانجام دانش‌جویان پس از آن که موفق شدند به کمک دیگر دانش‌جویانی که در بیرون دانشگاه قرار داشتند در ۱۶ آذر را بشکنند با راهپیمایی به سمت سر در دانشکده فنی دانشگاه تهران رفتند. جمعیت این دانش‌جویان، بالغ بر بیش از دو هزار نفر تخمین زده شده است. دانش‌جویان معترض در حین راهپیمایی و تجمع در دانشکده فنی از جمله شعار می‌دادند: دانش‌جوی می‌میرد ذلت نمی‌پذیرد؛ وزیر بی کفایت استعفا استعفا؛ آزادی مساوات تحریم انتخابات؛ مرگ بر دیکتاتور؛ مرگ بر استبداد؛ کارگر، دانش‌جو، اتحاد اتحاد؛ زندانی سیاسی آزاد باید گردد؛ اسانلو، زرافشان آزاد باید گردند؛ توپ، تانک، بسیجی دیگر اثر ندارد؛ محمود احمدی‌نژاد، عامل تبعیض و فساد؛ بسیجی حیا کن دانشگاه رو رها کن؛ برپاخیز، از جا کن، بنای کاخ دشمن؛ و...

دانش‌جویان در مقابل سر در اصلی دانشکده فنی تجمع کردند و هر لحظه بر تعداد آن‌ها افزوده می‌شد و چند تن از فعالین دانش‌جویی سخن‌رانی برای تجمع‌کنندگان سخن‌رانی کردند.

از جمله بهزاد باقری، بیانیه‌ای را از طرف فعالین «چپ رادیکال» دانشگاه‌های تهران خواند که در آن ضمن حمایت از خواست دانش‌جویان مبنی بر حق آزادی بیان و حق تشکل‌های مستقل دانش‌جویی به مسائل صنفی - سیاسی دانشگاه خصوصاً تفکیک جنسیتی که ظلم به زنان دانش‌جو است اشاره شده بود. همچنین در بخش

دیگری از این بیانیه، بر لزوم اتحاد استراتژیک بین جنبش‌های دانشجویی - کارگری و زنان صحبت شده بود. همچنین در این بیانیه تأکید شده بود که تمامی زندانیان سیاسی خصوصاً ناصر زرافشان، وکیل خانواده‌های قربانیان قتل‌های زنجیره‌ای و منصور اسانلو، رئیس هیات مدیره سندیکای کارگری، باید آزاد شوند. و در نهایت از مبارزات آزادی‌خواهانه و برابری‌طلبانه جنبش دانشجویی، جنبش طبقه کارگر و جنبش زنان حمایت شده بود. شعارهایی که در این زمان سر داده شد: دانش‌جو می‌میرد ذلت نمی‌پذیرد؛ مرگ بر استبداد؛ مرگ بر دیکتاتور؛ ستاره دانش‌جو مدال افتخار است؛ آزادی مساوات تحریم انتخابات؛ اسانلو زرافشان آزاد باید گردد؛ زندانی سیاسی آزاد باید گردد؛ دانش‌جو کارگر اتحاد اتحاد؛ و...

بر روی پلاکاردهایی که دانش‌جویان در دست گرفته بودند شعارهای زیر نوشته شده بود: آزادی، برابری - سوسیالیسم یا بربریت؛ زرافشان - اسانلو آزاد باید گردد؛ سه خودکشی دو مرگ یک قتل این است دانشگاه؛ آزادی بیان و تشکل مستقل؛ دیوارهای استبداد فرو خواهد ریخت؛ رهایی جامعه رهایی زنان است؛ تشکل کارگری ایجاد باید کرد؛ از مبارزات کارگران سندیکا شرکت واحد حمایت می‌کنیم؛ ستاره‌ها را به آسمان باز گردانید نه کارنامه دانش‌جویان؛ جنبش دانشجویی متحد جنبش کارگری و جنبش زنان است؛ تبعیض جنسی ملغی باید گردد؛ هر گونه دخالت خارجی در تعیین سر نوشت مردم ایران محکوم است؛ تصمیم ما بر این است که از زندگی بد بیشتر از مرگ بهراسیم؛ ما از مبارزات و مطالبات طبقه کارگر حمایت می‌کنیم؛ کشتار در کردستان محکوم باید گردد؛...

در ادامه این مراسم، پیام دکتر ناصر زرافشان، وکیل خانواده‌های قتل‌های زنجیره‌ای خطاب به دانش‌جویان قرائت شد. زرافشان، در پایان پیام خود، با بیان این که با شما یک سینه سخن دارم، نوشته بود: «اما در شرایطی که ممنوع الملاقات بوده و حتی از دیدار خانواده نیز محروم، ارتباط با شما و سخن گفتن با شما برایم ممکن نیست.»

در پایان، پیام ابراهیم یزدی، دبیرکل نهضت آزادی را می‌خواستند بخوانند که با اعتراض شدید تمامی دانش‌جویان حاضر در تجمع روبرو شد. دانش‌جویان به تبعیت از طیف چپ رادیکال با سر دادن شعار و اعتراض اجازه ندادند پیام دبیرکل نهضت آزادی خوانده شود و نماینده این جریان را با شعارهای «مزدور برو بیرون» محکوم کردند. سرانجام پیام یزدی نیمه تمام قطع شد.

بنا به گزارشات منتشر شده، مراسمی نیز توسط بسیجی‌ها از جانب فعالین انجمن اسلامی دانشگاه تهران و علوم پزشکی تهران (طیف سنتی، ائتلافی از جبهه مشارکت و نهادهای امنیتی)، در تالار فردوسی دانشکده ادبیات برگزار شده بود که در آن حمیدرضا جلائی پور و مصطفی تاجزاده سخنران بودند حدود 30 - 20 تن از دانش‌جویان در آن حضور داشتند.

همچنین در تجمع دانش‌جویان دانشگاه تهران، فعالین لیبرال و دوم خردادی چندین بار شعار «شرکت در انتخابات خیرگان و شوراهای اسلامی» سر دادند که با مخالفت شدید و هو کردن دانش‌جویان روبرو گردید و متقابلاً شعار «آزادی، مساوات، تحریم انتخابات» سر داده شد. علاوه بر این، یکی از سخنرانان نیز هنگامی که به نوعی «شرکت در انتخابات» را تبلیغ می‌کرد، به دلیل مخالفت شدید دانش‌جویان سخنرانی او قطع گردید و ناچار شد موضوع صحبت خود را تغییر دهد.

بعد از پایان سخنرانی‌ها، دانش‌جویان در حالی که پلاکاردها را بالا برده بودند، به سمت سردر اصلی دانشگاه تهران راهپیمایی کردند.

دانش‌جویان در زمان تجمع در پشت سر در اصلی دانشگاه تهران، بر علیه نیروهای سرکوبگر انتظامی - امنیتی از جمله شعار می‌دادند: نیروی انتظامی خجالت خجالت؛ پلیس مزدور نمی‌خوایم حکومت زور نمی‌خوایم؛ کارگر، دانش‌جو اتحاد اتحاد؛ زندانی سیاسی آزاد باید گردد؛ و...

دانش‌جویان تا دیر وقت در دانشگاه به صورت پراکنده حضور داشتند تا فضای امنیتی خارج دانشگاه تعدیل شود و سپس با احتیاط و با رعایت اصول امنیتی دانشگاه را ترک کردند.

دانشگاه سهند تبریز

روز سه شنبه ۱۴ آذر 1385، دانش‌جویان دانشگاه صنعتی سهند تبریز، در صحن علنی این دانشگاه صنعتی، تجمع کردند تا بزرگداشت روز دانش‌جو را گرامی بدارند. در این مراسم که بین ساعات 12 تا 14 برگزار شد، حضور گسترده دانش‌جویان و وجود پلاکاردهایی در حمایت از حقوق پایمال شده خود و جامعه برجسته خاصی به این مراسم داده بود. دانشگاه زنده است؛ دانش‌جو به پا خیز؛ انقلاب فرهنگی دوم را محکوم می‌کنیم؛ یار دبستانی ستاره بر سینه‌ات چه می‌کند؛ قتل، مرگ و اخراج دانش‌جویان را محکوم می‌کنیم؛ دانش‌جوی زندانی آزاد باید گردد؛ اتحاد آزادی برابری؛ و... شعارها و پلاکاردهایی بود که در تجمع گسترده دانش‌جویان تبریز به چشم می‌خورد.

در این مراسم تعدادی از دانش‌جویان، درباره موضوعاتی چون عدم حق برگزاری مراسم حتی در روز دانش‌جو، وجود فشار و اختناق در جامعه، تقطیث عقاید از طریق مشاهده و تجاوز به حریم شخصی دانش‌جویان در سایت کامپیوتر، حیف و میل بودجه عمومی توسط بسیج، اعتراض به سلب آزادی بیان اندیشه و اقدامات مسئولین دانشگاه، اقدامات معاونت جدید دانشجویی در راستای تفکیک جنسیتی و... سخنرانی کردند. تجمع، با قرائت قطعنامه و همخوانی سرود یار دبستانی به پایان رسید. قطعنامه تجمع دانش‌جویان دانشگاه سهند تبریز بدین شرح است: «سکوت آغاز نیستی است اما زنده‌تر از آن، انفعال است. انسان منفعل، خود مرگ است. تلاش حکومت‌های مستبد همواره در جهت منفعل کردن دانش‌جو است و در این راه از هیچ ابزاری فروگذار نمی‌کند. اما جنبش دانشجویی نشان داده که همواره در برابر ظلم، بیدار، استبداد و استثمار سکوت نخواهد کرد و با اسلحه تفکر، پایه‌های استبداد و ظلم را در خواهد نوردید. جنبش دانشجویی با دو خاصیت اصلی خود، یعنی آرمان-

خواهی و استقلال از قدرت، همواره حکومت‌های مستبد را به چالش کشانده و سایه‌های ترس را از حریم جامعه زدوده است.

جنبش دانشجویی به عنوان زنده‌ترین جنبش موجود در ایران، که بیش از نیم قرن از حیات خویش را پشت سر گذاشته، هیچ‌گاه اسیر سیاست بازی نمی‌شود و به صورت هدفمند و با برنامه به سوی بزرگ‌ترین شعارهای خود، که نیازهای متن جامعه‌اند، حرکت می‌کند. مبارزه با فقر، تلاش برای آزادی، عدالت و برابری، همواره در متن حرکات فعالان دانشجویی بوده و خواهد بود.

ما دانشجویان دانشگاه صنعتی سهند نیز آزادی، عدالت و برابری را فریاد می‌زنیم و ضمن حمایت از تجمع روز چهارشنبه (۱۵ آذر) در مقابل دانشگاه تهران و دعوت از همگان برای شرکت گسترده در آن، به مسئولین تمامیت-خواه نظام و مسئولین دانشگاه تک صدایی هشدار می‌دهیم که شعله خاموشی‌ناپذیر جنبش دانشجویی نه تنها هیچ‌گاه خاموش نمی‌شود، بلکه همواره پایه‌های حکومت ظلم و جور را در خواهد نوردید. زنده باد آزادی، زنده باد برابری دانشگاه صنعتی سهند تبریز، ۱۴ آذر ۱۳۸۵»

دانشگاه فردوسی مشهد

تربیون آزادی از ساعت ۱۲ در آمفی تئاتر کانون فرهنگی دانشگاه فردوسی برگزار شد. سخنرانان در این تجمع که تا ساعت ۱۴ ادامه داشت مسائل مختلفی از جمله برخورد انتظامات با دانشجویان، وضعیت نامناسب خوابگاه‌ها و دخالت انتظامات در روابط خصوصی دانش‌جوها، آزادی پوشش، اتحاد دانشجویان با جنبش کارگری، جنبش زنان و آزادی مطبوعات صحبت کردند.

ابتدا این تربیون آزاد، درگیری مختصر با انتظامات که قصد جداسازی دانشجویان دختر و پسر را داشت ایجاد شد که مامورین انتظامی، با مقاومت دانشجویان مجبور به عقب‌نشینی شدند. حدود ۴۰۰ نفری که در این تجمع شرکت کرده بودند با در دست داشتن پلاکاردهای مختلف چون آزادی، برابری، آزادی مساوات تحریم انتخابات؛ مرگ بر استبداد؛ اسانلو و زرافشان باید آزاد شوند؛ جنبش زنان، جنبش کارگری، جنبش دانشجویی اتحاد اتحاد؛ دانشگاه پادگان نیست؛ و...

در پایان این تجمع، بیانیه دانشجویان دانشگاه فردوسی مشهد، به مناسبت روز دانش‌جو قرائت گردید. در مقدمه بیانیه می‌خوانیم: «جنبش‌های بزرگ جهان، پیروزمندی‌های خود را پیش از هر امر دیگر، از درک نقادانه تجربه‌ای کسب می‌کنند که در تاریخ زنده مبارزه‌شان، هر لحظه آن را پشت سر می‌گذارند.

انتظار بازگشت جنبش دانشجویی ایران به مسیر پاکوفته «اصلاحات» و تکرار پروژه شکست خورده « دنباله‌روی از امیدواران به مراجع قدرت»، نفی مغرضانه و آگاهانه تک‌تک امکانات نویافته پیروزی این جنبش در حرکت به سوی خواسته‌های بر حق آن است...

آگاهی جنبش از این حقیقت که او عضو پوینده و متکاملی از اندامواره (ارگانیکسم) رو به رشد جامعه ایران بوده و از این‌رو در ارتباط و هم‌سرنوشتی ارگانیک با دیگر جنبش‌های مترقی این جامعه است، هم‌اکنون دانشگاه و دانشجویان را از قالب تنگ یک صنف سیاسی معترض به در آورده و آن را به جنبشی اجتماعی و هم‌بسته ناگزیر مبارزات پیگیر کارگران، زنان، جوانان و دیگر گروه‌ها و اقشار تحت ستم جامعه تبدیل کرده است. سیاسی‌گری امروزی جنبش دانشجویی، به همین سبب می‌بایست از عضویت اکتیو اجتماعی و دخالت‌گری پیگیرانه او در هر امر کوچک و بزرگ جامعه ایران نشأت گیرد.

امسال ۱۶ آذر روزی‌ست که دانشگاه‌های سراسر کشور رو به جامعه ایستاده و تداوم مبارزه‌شان برای دست-یابی به جامعه‌ای آزاد و برابر برای همگان را به یکایک مردم اعلام می‌کنند. تجربه کنونی جنبش دانشجویی، در کنار تجربه مبارزات سرسختانه طبقه کارگر و جنبش آزادی‌خواهانه زنان ایران، محصول آگاهی این جنبش‌ها از این حقیقت است که «دست‌یابی به مطالبات بر حق مردم تنها به نیروی اتحاد مردمی و بریدن قاطعانه از هرگونه دخالت از بالا و یا از خارج ممکن است.»

با در نظر گرفتن چنین حقایقی ست که امروز جنبش دانشجویی اعلام می‌کند که خواسته‌های خود را نه از طریق متوسل شدن به درگاه مراجع قدرت داخلی و خارجی، بلکه با اصرار قاطعانه دانشجویان بر اتکا به نیرو و اراده آگاهانه خود مردم ایران به شرح زیر دنبال می‌کند...» دانشجویان این دانشگاه، مطالبات و خواسته‌های خود را زیر بیانیه فوق، در هشت بند فرموله کرده بودند.

دانشگاه مازندران

گرامی‌داشت روز دانش‌جو، در پردیس مرکزی دانشگاه مازندران (بایلسر)، با خواندن سرود و شعارهای صنفی - سیاسی آغاز گردید و با راهپیمایی، به سوی در دانشکده علوم انسانی و اجتماعی با تربیون آزادی ادامه یافت. تعدادی از شعارهایی که روی پلاکاردهای این تجمع به چشم می‌خورد عبارت بود از: دانش‌جو می‌میرد ذلت نمی‌پذیرد؛ مرگ سه دانش‌جو در سه هفته شرم‌تان کجا رفته؛ یک زمین یک نژاد؛ آزادی برابری برای همه، رهایی زن رهایی جامعه است؛ اعدام جزای هیچ گناهی نیست؛ دانش‌جو کارگر اتحاد اتحاد، زندانی سیاسی آزاد باید گردد؛ ما در راه رهایی چیزی جز زنجیرهایمان برای از دست دادن نداریم و... در این تجمع با شکوه، حدود ۷۰۰ نفر از فعالین دانشگاه مازندران (بابل، بایلسر، ساری) شرکت کردند. فضای حاکم بر این تجمع نیز مانند دانشگاه تهران، مشهد، تبریز و...، فضای چپ بود.

بنا به گزارش خبرگزاری کار جمهوری اسلامی «ایلنا» «در این مراسم که روز سه‌شنبه ۱۴ آذر، با حضور بیش از ۷۰۰ دانش‌جو برگزار شد، حضور نیروهای انتظامات به طرز چشم‌گیری افزایش یافته بود و این نیروها کارت برخی دانشجویان را ضبط کردند.»

این تجمع، لحظاتی با دخالت نیروهای حراست و فیلمبرداری از سخنرانان به تشنج کشیده شد. در این لحظات، دانشجویان شعار می‌دادند: حراست حیا کن دانشگاه را رها کن؛ دانش‌جو می‌میرد ذلت نمی‌پذیرد؛ به حضور نیروهای حراست و فیلمبرداری از سخنرانان اعتراض کردند.

دانشگاه آزاد سنندج

دانشجویان دانشگاه آزاد سنندج، گرامی‌داشت روز دانش‌جو را روز پنج‌شنبه 23 آذر ماه، یعنی یک روز قبل از مزحکه انتخابات شوراهای شهر و روستا، مجلس خبرگان و میان دوره‌ای مجلس شورای اسلامی، در محوطه اصلی این دانشگاه، برگزار کردند. زیرا مسئولین دانشگاه آزاد سنندج همانند دیگر دانشگاه‌ها، به دانشجویان اجازه نداده بودند که مراسم خود را روز 16 آذر برگزار کنند.

دانشجویان، مراسم خود را ساعت 11 صبح، با برافراشتن پلاکاردهایی با عناوینی همچون مرگ بر دیکتاتور؛ مرگ بر استبداد؛ آزادی، برابری؛ هرگونه دخالت خارجی در تعیین سرنوشت خود را محکوم می‌کنیم و دانش‌جو می‌میرد ذلت نمی‌پذیرد، آغاز کردند.

نیروهای حراست و بسیج دانشگاه که قصد جلوگیری این تجمع را داشتند اقدام به جمع‌آوری پلاکاردها و بازداشت حاملان پلاکاردها کردند. در این لحظه دانشجویان دیگر به حمایت از این اعتراض و مقابله با عوامل حراست پرداختند و به صف دانشجویان معترض پیوستند. تعداد دانشجویان بالغ بر ۳۰۰ نفر بود، با سر دادن شعارهایی همچون مرگ بر دیکتاتور؛ مرگ بر استبداد؛ آزادی برابری؛ دانش‌جو می‌میرد ذلت نمی‌پذیرد؛ دانش‌جو دانش‌جو حمایت حمایت؛ به حرکت اعتراض خود ادامه دادند. نیروهای لباس شخصی و اطلاعاتی اقدام به عکس‌برداری از متحصنین می‌کردند که با بی‌توجهی دانشجویان روبرو شدند.

در طول این حرکت، چندین دانش‌جو، در اعتراض به سیاست‌های سرکوب‌گرانه رژیم سخنرانی کردند و سرود خواندند.

در پایان بیانیه تشکل دانشجویی «هاوری» که از چند روز قبل در «نشریه هاوری» منتشر شده بود، خوانده شد و با استقبال گسترده دانشجویان روبرو شد. دانشجویان پس از یک ساعت اعتراض و با طرح خواست‌های خود به اعتراض پایان دادند.

بیانیه تجمع دانشجویان دانشگاه آزاد سنندج، به شرح زیر است: «آذر فرا رسید. امسال در حالی این روز را گرامی می‌داریم که سرکوب و استبداد به تمامی قد علم کرده و در برابر تمام خواست‌های انسانی جامعه قرار گرفته است.

امروز بار دیگر شاهد هجوم سرکوب‌ها و دستگیری‌ها که با تفسیر غلط برخی از مسئولین ناآگاه به وقایع امروز می‌باشیم، که همچنان در گذشته نیز این امر معمول بوده است، شاهد اعتراضات گسترده فریادهای همیشه زنده دانشجویان هستیم که هیچ‌گاه از مبارزه در راه آزادی و برابری باز نخواهد ایستاد.

امروز دانشگاه زنده است و در تاریخ مبارزاتی خود به نقطه عطف تعیین کننده‌ای رسیده است. دیگر زمان آن رسیده است که سرکوبگران حقوق بشر باید به این واقعیت پی ببرند که فریادهای در گلو خفته این قشر بیدار جامعه هیچ‌گاه خفه نخواهد شد و همواره برای جامعه‌ای آزاد و برابر مبارزه می‌کند. ما نیز با نام و تشکل دانش‌جویی هاوری دانشگاه آزاد سنندج، خواسته‌های خود را نه از طریق متوسل شدن به درگاه مراجع قدرت داخلی و خارجی، بلکه با اصرار قاطعانه و اتکا به نیرو و اراده آگاهانه خود به شرح زیر اعلام می‌داریم: - جامعه‌ای آزاد و برابر و بدون هرگونه تبعیض قومی، نژادی، طبقاتی و جنسی؛ - پافشاری به حق بدیهی آزادی بیان، اندیشه و مطبوعات؛ - آزادی فعالیت تشکل‌ها و نشریات مستقل دانشجویی مصون از هرگونه تیغ سانسور و سرکوب؛ - حمایت از دانشجویان ستاره دار و خواستار لغو احکام صادر شده برای آنها؛ خواستار آزادی بی‌قید و شرط تمامی زندانیان سیاسی؛ - محکوم کردن قتل دانش‌جوی دانشگاه سبزوار و محاکمه عاملان آن؛ - محکوم کردن اخراج و بازداشت فعالین کارگری؛ - محکوم کردن و لغو احکام صادره برای فعالین دانشجویی و حمایت از آنان.»

هو کردن احمدی‌نژاد در تهران

محمود احمدی‌نژاد، رئیس جمهوری اسلامی، صبح دوشنبه 20 آذر برابر با 11 دسامبر، در میان تدابیر شدید امنیتی و با حضور تعداد زیادی بسیجی، به قصد سخنرانی در دانشگاه پلی تکنیک، حضور یافت. همچنین با برنامه‌ریزی‌های قبلی نهادهای امنیتی، برای در اختیار گرفتن سالن توسط دانشجویان دانشگاه امام حسین (دانشگاه وابسته به سپاه) که صبح دوشنبه با اتوبوس به این دانشگاه منتقل شده بودند.

برنامه با نوحه خوانی و سینه زنی بسیجیان آغاز شد، رو به اغتشاش رفت. دانشجویان جسور و معترض در ابتدا اجازه سخنرانی به دکتر رهایی، رئیس انتصابی دانشگاه امیر کبیر ندادند و با قرار گرفتن احمدی‌نژاد در پشت تریبون، وی را هو کردند.

در این میان درگیری شدید فیزیکی بین فعالان انجمن پلی تکنیک و دانشجویان بسیجی این دانشگاه، رخ داد. اوضاع در سالن محل سخنرانی به حدی متشنج شد که با شروع سخنرانی احمدی‌نژاد، دانشجویان با سر دادن شعارهای: «مرگ بر دیکتاتور»، «مرگ بر استبداد»، «دانش‌جو می‌میرد ذلت نمی‌پذیرد»، «دروغگو برو گمشو» و «محمود احمدی‌نژاد، عامل تبعیض و فساد»، «نظامی حیا کن دانشگاه را رها کن» و... نسبت به حضور وی در دانشگاه شدیداً اعتراض کردند. دانشجویان، عکس احمدی‌نژاد را در سالن به آتش کشیدند. چند بار در انتهای سالن و پشت در سالن ترقه منفجر شد و احمدی‌نژاد، در حالی که برآشفته شده و کنترل خود را از دست داد بود، گفت: توپ، تانک، مسلسل دیگر اثر ندارد، و اگر هزار بار هم عکس من را آتش بزنی، من به راه خودم ادامه می‌دهم...

همچنین احمدی‌نژاد، در خصوص دانشجویان سه ستاره با لحن تمسخرآمیزی گفت: دستور می‌دهم به دانش‌جویان سه ستاره درجه ستوانی بدهند؟! که این مسئله با اعتراض شدید دانشجویان امیرکبیر مواجه شد و

دانش‌جویان رئیس‌جمهور را بیش‌تر هو کردند. این مسئله با اعتراض شدید احمدی‌نژاد، مواجه شد. وی، دانش‌جویان معترض را عامل آمریکا خواند و آن‌ها را به گرفتن پول از بیگانگان متهم کرده اما خاطر نشان کرد همه آن‌ها را دوست دارد و با آن‌ها «مهرورزی؟!» خواهد کرد. وی، همچنین دانش‌جویان را به بی‌حیا بودن متهم کرد. احمدی‌نژاد، گفت: شما به من توهین می‌کنید اما من جواب شما را با آرامش خواهم داد! سرانجام در ادامه احمدی‌نژاد، کنترل خود را از دست داد و با خشونت تهدید کرد که دانش‌چونماها را به صلابه می‌کشیم. سخن‌رانی احمدی‌نژاد، تحت تأثیر فضای متشنج سالن و همچنین درگیری‌های شدید فیزیکی میان دانش‌جویان خارج از سالن و دانش‌جویان بسیجی چندین بار قطع شد.

اخبار این واقعه در بخش‌های مختلف خبری تلویزیون جمهوری اسلامی، بدون این که تصویری از سالن را نشان دهد با عنوان دروغ و غیرواقعی «دیدار صمیمی رئیس‌جمهور با دانش‌جویان»، پخش شد. فقط در یک بخش خبری کانال 2، فیلم صحنه کوتاهی از آتش زدن عکس احمدی‌نژاد و تشنج در گوشه‌ای از سالن نیز پخش شد. اما تصاویر زیادی از صحنه‌های آتش زدن عکس‌های احمدی‌نژاد و درگیری با بسیجی‌ها در سایت‌های اینترنتی منتشر شده است.

اعتراض دانش‌جویان هنگامی بالا گرفت که محمود احمدی‌نژاد، هیچ پاسخی به سئوالات دانش‌جویان درباره حقوق بشر، آزادی بیان و حق تحصیل و اخراج برخی دانش‌جویان نداد.

از زمان به قدرت رسیدن محمود احمدی‌نژاد در تابستان سال گذشته، این اولین بار است که سخن‌رانی وی با اعتراض علنی و شدید حاضرین به هم می‌خورد.

همچنین دانش‌جویان دانشگاه شیراز، وزیر کشور احمدی‌نژاد را که در این دانشگاه سخن‌رانی کرده بود، هنگام جواب دادن به سئوالات هو کردند.

اعتراض دانش‌جویان دانشگاه صنعتی امیرکبیر (پلی تکنیک)، پس از واقعه روز دوشنبه 20 آذر نیز نامه سرگشاده-ای خطاب به احمدی‌نژاد نوشتند. همچنین آنان روز پنج‌شنبه 23 آذر، به دیدار با رئیس‌جمهوری دعوت شده بودند که از حضور در این جلسه خودداری کردند. «نگار زمان‌فر» از دانش‌جویان این دانشگاه در گفتگو با خبرنگار آفتاب، در این باره گفت: «روزی که آقای احمدی‌نژاد به دانشگاه ما تشریف آوردند مشخص نبود به دعوت چه کسی در دانشگاه حضور یافتند به اعتقاد من این یک دعوت تحمیل شده بود.»

زمان‌فر گفت: «آقای رئیس‌جمهور، به دانش‌جویان پلی‌تکنیک توهین می‌کنند و بعد از ما می‌خواهند در یک جلسه عمومی حضور بیایم. به همین دلیل امروز هیچ دانش‌جویی از این دانشگاه به دیدار رئیس‌جمهور نرفته است و اگر کسی به عنوان دانش‌جویی پلی‌تکنیک در آن‌جا صحبت کند، از بچه‌های ما نیست.»

دانش‌جویان دانشگاه امیرکبیر، همچنان ادامه دارد. آنان، روز دوشنبه 28 آذر، در مراسمی که با عنوان سوگ شعور برگزار شد، در صحن دانشگاه شمع روشن کردند. یک فعال دانش‌جویی در این باره به خبرنگاران گفت: پیش از این شورای صنفی، درخواست مجوز برگزاری این مراسم نمادین را به دانشگاه داده بود اما با این برنامه موافقت نشد و در این بین دانش‌جویان آمدن احمدی‌نژاد و سخن‌رانی وی نیز، در هفته گذشته در این دانشگاه، توهین به دانش‌جویان می‌دانستند، در صحن دانشگاه، شمع روشن کردند. بدین ترتیب، اعتراض دانش‌جویان پلی‌تکنیک، بر علیه احمدی‌نژاد، به عناوین مختلف ادامه دارد.

احمدی‌نژاد، در آستانه انتخابات شوراها و مجلس خبرگان، برای بازار گرمی این انتخابات که دانش‌جویان در مراسم‌های 16 آذر خود شعار تحریم را فریاد زده بودند و از سوگ دیگر با هدف مرعوب کردن دانش‌جویان آزادی-خواه و چپ و سوسیالیست و روحیه دادن به دانش‌جویان حزب‌اللهی، به دانشگاه پلی‌تکنیک رفت، اما به اصطلاح دست از پا درازتر دانشگاه را ترک کرد.

جمع‌بندی

بیش از 5 دهه است که دانش‌جویان آزادی‌خواه و چپ روز ۱۶ آذر را به اعتراض عمومی علیه دیکتاتوری حکومت سلطنتی و جمهوری اسلامی و مداخلات امپریالیستی تبدیل کرده‌اند. در این روز فریاد اعتراض بر حق دانش‌جویان علیه اختناق و سانسور و استثمار سیستم سرمایه‌داری، در دانشگاه‌های سراسر ایران طنین‌انداز است. امروز جنبش دانش‌جویی با صدای بلند اعلام کرده است که خواسته‌های خود را نه از طریق متوسل شدن به این و یا آن جناح جمهوری اسلامی و نه قدرت خارجی، بلکه با اتکا به نیرو و اراده آگاهانه خود در پیوند و همبستگی با جنبش کارگری دنبال می‌کند. بنابراین، دانشگاه‌های کشور به سنت دیرینه خود که سنت آزادی‌خواهی و چپ و سنگر آزادی و برابر و روشنگری است برگشته‌اند.

پس از انقلاب 1357 مردم ایران، جمهوری اسلامی تحت نام «انقلاب فرهنگی» که جز تصفیه دانشگاه‌ها از دانش‌جویان و استادان سکولار و چپ و سوسیالیست و برقراری خرافات ارتجاعی و پوسیده مذهبی و کهنه چیز دیگری نبود، دوره‌ای توانستند گرایش چپ دانشگاه‌ها را به حاشیه برانند. با ظهور جناح «دوم خرداد» جمهوری اسلامی، دفتر تحکیم وحدت را بر دانشگاه‌ها غالب کردند. اما به دنبال هجوم وحشیانه نیروهای سرکوبگر جمهوری اسلامی، نیمه شب 18 تیر به خوابگاه دانش‌جویان دانشگاه تهران و سرکوب وحشیانه دانش‌جویان، انگیزه مهمی شد که دانش‌جویان در سطح وسیعی دست به اعتراض بزنند. هر چند که این حرکت اجتماعی، به وحشیانه‌ترین شکلی سرکوب شد و هنوز هم دانش‌جویان آزادی‌خواهی چون احمد باطبی در زندان به سر می‌برند یا اکبر محمدی را به طرز مشکوکی در زندان به قتل رساندند، شکاف عظیمی در جنبش دانش‌جویی روی داد. و آن سربلند کردن افتخارآمیز گرایش سوسیالیستی در دانشگاه‌های سراسر کشور است. این جنبش سال به سال صف خود و شعارهایش را از گرایشات لیبرالی و رفرمیستی تمایز کرده و به پیوند با جنبش کارگری و جنبش زنان تاکید دارد. زیرا دانش‌جویان سوسیالیست نیک می‌دانند که تنها با تقویت جنبش کارگری و سرنگونی سرمایه‌داری و حکومت حامی سرمایه می‌توان به یک جامعه انسانی آزاد و برابر در همه عرصه‌های اقتصادی،

ملی و جنسی دست پیدا کرد و به استثمار انسان از انسان پایان داد. با چنین تحولات و دستاوردهایی جنبش دانش‌جویی در راه اعتلا و تحول طبقاتی گام نهاده است.

در چنین شرایطی، همه ارگان‌ها سرکوبگر جمهوری اسلامی، هم‌چون بسیج دانش‌جوئی، کمیته‌های انضباطی و نمایندگان ولی فقیه و غیره در دانشگاه‌ها رعب و وحشت ایجاد می‌کنند تا سیاست‌های غیرانسانی خود را پیش ببرند. وزارت علوم جمهوری اسلامی نیز در راستای سیاست‌های پلیسی، در تعطیلی تشکلهای و نشریات دانش‌جوئی، اخراج دانش‌جویان از دانشگاه و معرفی دانش‌جویان فعال سیاسی معترض به ارگان‌های امنیتی فعال است. اما دانش‌جویان آزادی‌خواه و برابری‌طلب و سوسیالیست در مقابل این همه وحشی‌گری ارگان‌های سرکوبگر حکومت مقاومت کرده و به مبارزه برحق خود ادامه می‌دهند.

بدین ترتیب، جنبش دانش‌جویی ایران، از 16 آذر 32 تاکنون فرار و نشیب‌های بسیاری را پشت سر گذاشته و تجارب فراوانی کسب کرده است. اگر جمهوری اسلامی، و یا قبل از آن حکومت شاه، تمام تلاش‌های ارتجاعی و سیاست‌های سرکوبگرانه خود را به کار گرفت تا دانشگاه‌ها را یا با سیاست‌های دیکتاتوری و ارتجاعی ملی و مذهبی خود هم‌گام سازد، یا با توطئه و سرکوب دانش‌جویان را مرعوب کند، اما این جنبش هر بار که سرکوب شده و زمین افتاده دوباره برخاسته و قوی‌تر و محکم‌تر به جایگاه و سنگر آزادی‌خواهانه چپ و سوسیالیستی خود برگشته است. اکنون نسیم آزادی و برابری و پیوند جنبش دانش‌جویی با جنبش کارگری و جنبش زنان و جنبش‌های حق‌طلب مردم تحت ستم ایران، از دانشگاه‌های کشور وزیده است. نسیمی که بوی خوش آن، دیر یا زود فضای سراسر ایران را آکنده خواهد کرد.

بار دیگر گرامی‌داشت ۱۶ آذر و پیگیری سازمان‌دهی هر با شکوه‌تر مبارزه بر علیه زور و ستم و استثمار سرمایه‌داری و حکومت حامی سرمایه را به همه دانش‌جویان مبارز و آزادی‌خواه تبریک می‌گوییم.

* برگرفته از جهان امروز شماره 183